O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA`LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

JIZZAH POLITEHNIKA INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo'yicha prorektori.
__________ Abdunazarov
«___» noyabr 2025yil

13.00.05 –"Kasb-hunar ta'lim nazariyasi va metodikasi" ihtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga talabgorlar uchun kirish imtihonini topshirish DASTURI

Jizzah – 2025

O‘zbekiston Respublikasida kasb-hunar ta’limini takomillashtirishga qaratilgan qonunlar, qarorlar, nizom, konsepsiya va boshqa me’yoriy hujjatlar, ularning mazmuni va mohiyati to‘g‘risida. Kasb-hunar ta’limining o‘quv - uslubiy majmualar bilan ta’minlanishi. O‘quv - uslubiy majmualarning tarkibiy qismlari, ularga qo‘yilgan talablar (konsepsiya, standart, dastur, darslik va shu kabilarning mohiyati hamda imkoniyatlari). Kasb-hunar ta’limi o‘quvchilarning ishlab chiqarish amaliyotining mohiyati, uni tashkil etish va o‘tkazishga qo‘yilgan talablar.

Tuzuvchilar:

P.f.d., prof. J.A.Hamidov

P.f.f.d., dots. S.S.Alikulov

Ushbu DASTUR JizPI “Umumtehnika fanlari” kafedrasining 2025 yil 23-oktabrdagi № 5-yig‘ilishida muhokama qilingan.

“Umumtehnika fanlari”

kafedrasi mudiri Butayev R.B.

Kirish

Ushbu 13.00.05 –"Kasb-hunar ta'lim nazariyasi va metodikasi" ihtisosligi bo'yicha tayanch doktorantura doktorantlikka talabgorlar uchun kirish imtihonini topshirish dasturi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 16 oktabrdagi PF-158-sonli "Kasbiy ta'limda malakali kadrlar tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish va halqaro ta'lim dasturlarini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida" Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni va 2017 yil 30 iyundagi PQ-5099-sonli "Respublikada ahborot tehnologiyalari sohasini rivojlantirish uchun shart-sharoitlarni tubdan yahshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2017 yil 27 iyuldagi PQ-3151-sonli "Oliy ma'lumotli mutahassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi va 2018 yil 5 iyundagi PQ-3775-sonli "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarorlari hamda mazkur faoliyatga tegishli boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarning ijrosini ta'minlashda muayyan darajada hizmat qiladi

Mamlakatimizda oliy ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan keng qamrovli islohotlar olib borilishi natijasida bo'lajak mutahassislarni tayyorlashni innovatsion yondashuvlar asosida yanada jadallashtirish dolzarbligicha qolmoqda. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida "ta'lim va o'qitish sifatini baholashning halqaro standartlarini joriy etish asosida oliy ta'lim muassasalari faoliyatining sifati hamda samaradorligini oshirish"[1] vazifasi belgilan-gan. Bu borada kasb ta'limi o'qituvchilarini tayyorlashning ijtimoiy buyurtmachilar ehtiyojlarini hisobga olgan holda, takomillashtirish hamda o'quv jarayoniga pedagogik va ahborot-kommunikatsiya tehnologiyalarini tatbiq etish imkoniyatlarini kengaytirish muhim hisoblanadi. Buning uchun, tadqiqotchi-izlanuvchi pedagoglarning tadqiqotchilikka tayyorgarlik darajasini kompetentli yondashuv asosida shakllantirish metodikasi va ob'ektiv baholash metodikasini ishlab chiqish bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini umumkasbiy va mutahassislik kompetensiyalarini rivojlantirishga hizmat qiladi.

---

[1]O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida»gi Farmoni.// O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. –T., 2017. –B.39.

KASB-HUNAR STANDARTLARI

Kasb-hunar ta'limi mazmunini belgilovchi hujjatlar: ta'lim konsepsiyasi, standarti, dasturi, darslik va shu kabilarni ishlab chiqishga qo'yilgan talablar. Kasb-hunar ta'limida kasbiy ko'nikma va malakalarini shakllantirishga mo'ljallangan vositalar, moslamalar, uskunalarning qo'llanish hollari. Umummehnat ko'nikmalarini shakllantirish maqsadlari. Amaliy-laboratoriya mashg'ulotlari. Kasb-hunar standartlari mazmuni.

KASB-HUNAR TA'LIMI MAZMUNI

Kompyuter va matematik moddellashtirish asoslari va uning o'ziga hosligi. Bir soatlik nazariy va amaliy darc rejasini tuzish, uni tahlil qilish. O'quvchilarda mustaqil ishlash va o'z-o'zini nazorat qilish hislatlarini shakllantirish - tarbiya omili ekanligi. Mutahassislarni ishlab chiqarish korhonalari qoshida tayyorlash va malakasini oshirish tizimning pog'onalari (pog'onali o'qitishning asoslari). Horijiy mamlakatlarning kasb-hunar ta'limi bo'limi tajribalari, ularning kamchilik va afzalliklari. Hisoblash eksperimentlarini shakllantirish va tashkil etish usulari.

QO'ShIMChA SAVOLLAR

Dissertasiya mavzusining dolzarbligini qanday asoslaysiz?

Muammoning o'rganilganlik darajasi.

Tadqiqot maqsadi va vazifalari.

Dissertasiya mavzusining ilmiy yangiligi va amaliy ahamiyati.

Tadqiqot natijalarining ilmiy va amaliy ahamiyati.

Ishda informasiya ishonchliligini oshirish muammosini yechish uchun taklif qilingan yangi yondashuv va prinsiplar nimadan iborat?

IMTIHON NATIJALARINI BAHOLASh MEZONLARI

Jizzah politehnika instituti rektori buyrug'i bilan tuzilgan komissiya tayanch doktoranturaga kirish imtihonlarini o'tkazish jarayonini muntazam ravishda kuzatib boradi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda tayanch doktoranturaga kirish imtihoni natijalari bekor qilinishi mumkin.

Bunday hollarda kirish imtihoni qayta o'tkaziladi.

Talabgorning bilim saviyasi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish reyting tizimiga asosan, talabgorni fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi.

Talabgorning imtihonda o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimida baholanadi. Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

Ball	Baho	Talabgorning bilim darajasi
86-100	A'lo	Ijodiy fikrlash; mustaqil mulohaza yurita olish; olgan

		bilimlarini amalda qo'llay olish; mohiyatini tushuntirish; tushunchalarni bilish, aytib berish, tasavvurga ega bo'lish; hulosa va qaror qabul kilish.
71-85	Yahshi	Mustaqil mulohaza qilish; olgan bilimlarini amalda qo'llay olish mohiyatini tushuntirish; tushunchalarni bilish, aytib berish, tasavvurga ega bo'lish.
56-70	Qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish; tushunchalarni bilish, aytib berish, tasavvurga ega bo'lish.
0-55	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik, bilmaslik.

Imtihon fanlari bo'yicha saralash bali 56 ballni tashkil etadi. Talabgorning saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi keyingi imtihonga ko'yilmasligiga sabab buladi.

Adabiyotlar ro'yhati

1. Sh.M.Mirziyoev. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgarlikda barpo etamiz". T.: "O'zbekiston", 2016 yil, 56 bet.

2. Sh.M.Mirziyoev. "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shahsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". T.: "O'zbekiston", 2017 yil. 104 bet.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 sngtyabrdagi PF-5912-son Farmoni.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni

5. Muslimov N.A. Kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini shakllantirish tehnologiyasi. - T.: Fan va tehnologiya, 2013, - 128 b.

6. Muslimov N.A. va boshqalar. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari / – Toshkent, 2015. – 120 bet.

7. To'raqulov O.H., Turmatov J.R. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarida tadqiqotchilik kompetensiyasini shakllantirish metodikasi //O'zMU habarlari. Mirzo ulug'bek nomidagi o'zbekiston milliy universiteti ilmiy jurnali. –Toshkent, 2018 yil. №3. - 14-18 b.

8. Turmatov J.R. Talabalarda tadqiqotchilik ko'nikmalarining shakllanganlik darajasini aniqlash mezonlari// Kasb-hunar ta'limi. - Toshkent, 2012.- № 1.-B. 29-31.

9. Hodjabaev A.R., Husanov I.A. Kasbiy ta'lim metodologiyasi. - T.: Fan va tehnologiya, 2007.- 192 b.

10. Sharipov Sh.S. O'quvchilar kasbiy ijodkorligi uzviyligini ta'minlashning nazariyasi va amaliyoti. Ped. fan. dok. dis. avtoref. t. 2012. – 33 b.

11. Qo'ysinov O.A. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik ijodkorligini kompetentli yondashuv asosida rivojlantirish tehnologiyalari. Monografiya. – Toshkent: "DELTA PRINT SERVIS" nashriyoti. 2018. – 156 bet.

12. Hamidov J.A. Kasb ta'limi o'qituvchilarini tayyorlashda o'qitishning zamonaviy didaktik vositalarini yaratish tehnologiyasi. Monografiya. – T.: "Sano-standart". 2017. - B. 160.

12. Aliqulov S.T. "Umumiy o'rta ta'limda uzviylashtirilgan Davlat ta'lim dasturlarini joriy etish sifatining monitoringi" metodik qo'llanma. O'zbekiston Respublikasi Halq ta'limi vazirligi//. Respublika ta'lim markazi. Toshent -2011

13.00.05 –"Kasb-hunar ta'lim nazariyasi va metodikasi" ihtisosligi bo'yicha savollar

1. Professional ta'lim dasturlari va ISCED (UNESCOning Ta'limning halqaro standart tasniflagichi) bilan uyg'unligi.

2. Darslarning turlari, ko'rinishlari va tuzilishi; zamonaviy va an'anaviy darslarning o'ziga hos hususiyatlari va ularni takomillashtirish omillari.

3. Kasb-hunar ta'limidagi tajriba-sinov dasturi.

4. O'zbekistonda kasb-hunar (professional) ta'limini takomillashtirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar va farmonlar; ularning mazmuni va mohiyati.

5. Kasb-hunar ta'limini hozirgi davrdagi asosiy muammolari va rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari.

6. Markaziy Osiyo mutafakkirlarining (Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Ibn Sino, Alisher Navoiy, Ahmad Donish, Abdulla Avloniy va boshqalar) ilm, mehnat, ahloq va kasb o'rganish haqidagi qarashlarini tahlil qiling.

7. O'zbekistonlik zamonaviy pedagog va psiholog olimlarningprofessional ta'limni modernizatsiya qilish, raqamli o'qitish va kompetensiyaga asoslangan yondashuvni joriy etishdagi hissasini tahlil qiling.

8. Uzluksiz ta'lim tizimida kasb-hunar ta'limining o'rni va vazifalari

9. Uzluksiz ta'lim tizimining mazmuni, mohiyati va asosiy bo'g'inlari; kasb-hunar (professional) ta'limining bu tizimdagi o'rni, vazifalari va mehnat bozoridagi ahamiyati.

10. Kasb-hunar ta'lim tizimida dars o'quvchilarda amaliy ko'nikma va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishning asosiy shakli sifatida qanday o'rin tutadi?

11. Kasb-hunar ta'limda o'quvchilarning ishlab chiqarish amaliyotining mazmuni, maqsadi va ahamiyati.

12. Kasb-hunar ta'limining o'quv-uslubiy majmualar bilan ta'minlanishi. O'quv – uslubiy majmualarning tarkibiy qismlari, ularga qo'yilgan talablar (konsepsiya, standart,dastur, darslik va shu kabilarning mohiyati hamda imkoniyatlari).

13. Kasb-hunar standartlari mazmuni.

14. Matematik modellashtirishning asosiy prinsiplari va klassifikatsiyasi.

15. Fan-tehnika taraqqiyotining istiqbolli yo'nalishlari va ilg'or tehnol ogiyalarning ilmiy asoslari.

16. Zamonaviy metodlar: muammoni yechishga yo'naltirilgan, loyihaviy, interaktiv, simulyatsiya va raqamli tehnologiyalar asosida o'qitish.

17. O'qituvchilarning kompetensiyaga asoslangan ta'lim jarayonida samarali ishlash imkoniyatlarini oshirish muammolari va ularni hal qilish yo'llari.

18. Pedagogik statistikada asosiy ko'rsatkichlar, indikatorlar va ularning tahlili.

19. Kasb-hunar ta'limida mahsus o'quv predmetlari va ishlab chiqarish ta'limining o'zaro aloqadorligini ta'minlash haqida.

20. Kasb-hunar ta'limini tadqiq etish metodlari: pedagogik tajribani o'rganish, umumlashtirish va ommalashtirish; kuzatish, pedagogik tajriba-sinovlarini (suhbat, intervyu) o'tkazish; yozma so'rovnoma va ekspert baholash. Ularning mohiyati, maqsadi va vazifalari, shuningdek zamonaviy kasbiy ta'lim jarayonida qo'llanilishi.

21. Kasb-hunar ta'limida tajriba-sinov dasturining mazmuni, maqsadi va ahamiyati.

22. Kasb-hunar ta'limi o'quv muassasalarida bozor sharoitida o'quvchilarning ishlab chiqarish faoliyatini samarali tashkil etish shakllari va mazmuni.

23. Ishlab-chiqarish ta'limida kirish, joriy va yakuniy yo'riqnomalarning: mohiyati va ularning o'tkazish metodikasi.

24. Kasb-hunar ta'limida o'quvchilarning qiziqishlari, jismoniy rivojlanishi, moyilligi va boshqa shahsiy fazilatlarini hisobga olish ahamiyati.

25. Kasb-hunar ta'limi standartlarini ishlab chiqish va amaliyotga tadbiq etishning metodologik muammolari.

26. Kasb-hunar ta'limi tizimi, uning hususiyatlari, amalga oshirish shart-sharoitlari, shakllari, vositalari va metodlari.

27. O'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlash va baholash usullari, vositalari va mezonlari.Og'zaki, yozma, test, reyting tizimidan foydalanishning afzallik hamda kamchiliklari.

28. Zamonaviy kasb-hunar ta'limidagi dars turlari, ko'rinishlari va tuzilishi. Zamonaviy va an'anaviy darslarning o'ziga hos hususiyatlari va ularni takomillashtirish omillari.

29.Kasb-hunar ta'limi pedagogikasida talim metodlari. O'qitishda ko'rgazmalilik. Ko'rsatish va tushuntirishning birligi.

30. Hisoblash eksperimentlarini shakllantirish va tashkil etish usullari.

31. O'quv-tarbiyaviy jarayonni takomillashtirish masalalari (istiqbolli mavzular rejalarini tuzish, o'quv jarayonini rejalashtirish, uslubiy ishlanma va boshqalar).

32. Kompyuter va matematik modellashtirishning asosiy tushunchalari, metodlari va o'ziga hosligi.

33. Ishlab chiqarishda mehnatni rag'batlantirish shakl va vositalari. Ishlab chiqarilgan mahsulotning sifat va samaradorligini nazorat qilish mezonlari.

34. Kasb-hunar ta'limida mahsus (mutahassislikka oid) fanlarni o'qitishning zamonaviy metodlari.

35. Amaliy va nazariy o'qitishning metodologik asoslari. Ishlab chiqarish ta'limi prinsiplari va metodlari.

36. Hisoblash eksperimentlarini shakllantirish va tashkil etish usulari.

37. Bir soatlik nazariy va amaliy dars rejasini tuzish, uning tuzilishi va mazmunini tahlil qilish.

38. O'quvchilarda mustaqil ishlash va o'z-o'zini nazorat qilish hususiyatlarini shakllantirish – tarbiya va pedagogik jarayonning muhim omili.

39. Mutahassislarni ishlab chiqarish korhonalari qoshida tayyorlash va malakasini oshirish tizimi (pog'onali o'qitishning asoslari).

40. Horijiy mamlakatlarning kasb-hunar ta'limi tizimi tajribalari, ularning afzalliklari va kamchiliklari.

41. Kasb-hunar ta'limida tarmoq standartlarini ishlab chiqish tehnologiyasi, metodlari va bosqichlari.

42. Kasb-hunar ta'limining maqsadi, mazmuni, tarkibiy qismlari va ularning o'zaro aloqadorligi.

43. Umummehnat ko'nikmalarini shakllantirish maqsadlari, amaliy-laboratoriya mashg'ulotlarining roli.

44. Kasb-hunar ta'limida o'qituvchining tutgan o'rni, vazifalari va ularga qo'yilgan asosiy talablar.

45. Kasb-hunar ta'limida matematik modellashtirish va matematik statistikaning fundamental masalalari va metodik ta'minoti.

46. Kasb-hunar maktablari, o'rta va o'rta mahsus professional ta'lim dasturlarining hozirgi zamon talablari va joriy etilish shartlar.

47. Ishlab chiqarish ta'limining o'ziga hos hususiyatlari. Mashq - ishlab chiqarish ta'limining asosiy metodlaridan biri ekanligi.

48. Kasb-hunar ta'limida kasbiy ko'nikma va malakalarni shakllantirishga mo'ljallangan vositalar, moslamalar va uskunalar.

49. O'rta mahsus, kasb-hunar ta'limida sifatni ta'minlash.

50. Kasb-hunar ta'limida matematik modellashtirish va matematik statistikaning fundamental masalalari va metodik ta'minoti.

51. Professional ta'lim dasturlari YUNESKO tashkiloti tomonidan qabul qilingan Ta'limning halqaro standart tasniflagichi.

52. Dasturiy o'quv materialni o'quvchilar o'zlashtirmasliklarining sabablari, ularni aniqlash va bartaraf etish yo'llari.

53. Kasb-hunar ta'limida o'qituvchining tutgan o'rni, vazifalari va ularga qo'yilgan asosiy talablar.

54. O'qitishda tehnik vositalardan foydalanish.Tehnik vositalarning turlari, tavsifi. Nazariy va ishlab chiqarish ta'limining o'zaro bog'liqligi.

55. Kasb-hunar ta'limi pedagogikasi va metodikasi fanining predmeti, mazmuni, vazifalari. Pedagogika fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligi va ular orasida tutgan o'rni.

56. Ta'lim sohasidagi qonunchilikdagi so'nggi o'zgarishlar, yangi tahrirdagi Ta'lim to'g'tisidagi qonunning mazmuni va mohiyati.

57. Mehnat va kasb-hunar ta'limida matematik metodlar, statistik va simulyatsion modellashtirish, raqamli platformalardan foydalanish.

58. O'rta mahsus va kasb-hunar ta'limida tayyorlov yo'nalishlari, kasblar va ihtisosliklar tasniflagichi.

59. Pedagogik statistikaning asosiy parametrlari va ularni kasb-hunar ta'limida qo'llash.

60. Uzluksiz ta'lim tizimi, mohiyati, vazifalari va kasb-hunar ta'limidagi o'rni.

61. Boshlang'ich professional ta'lim bosqichlari.

62. Professional ta'lim dasturlari YUNESKO tashkiloti tomonidan qabul qilingan Ta'limning halqaro standart tasniflagichi.

63. Kasb-hunar maktablari, o'rta va o'rta mahsus professional ta'lim dasturlarining joriy etilishi.

64. Umumiy o'rta ta'limdan keyingi kasbiy ta'lim berishga ihtisoslashgan o'quv muassasalari.